

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 384/08-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť V. M. a X. M., obaja bytom T., zastúpených advokátkou JUDr. M. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany a Okresného súdu Trnava vo veci vedenej pod sp. zn. PN-11 C 276/2002 (v súčasnosti pod sp. zn. 6 C 39/2008) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. M. a X. M. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2008 doručená sťažnosť V. M. a X. M., obaja bytom T. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) a Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11 C 276/2002.

Zo sťažnosti vyplýva, že od začatia predmetného konania (na základe žaloby z 2. decembra 2002) konal vo veci okresný súd. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov sa na prejednanie veci stal príslušným Okresný súd Trnava. Od 1. januára 2008 však opätovne príslušnosť na prejednanie predmetnej veci prešla na okresný súd, a to základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov.

Sťažovatelia uviedli, že doteraz boli v konaní, v ktorom sa domáhajú nahradenia vyhlásenia vôle, nariadené 3 pojednávania, pričom na poslednom z nich bol vynesенý rozsudok zamietajúci ich žalobu. Na základe podaného odvolania Krajský súd v Trnave prvostupňový rozsudok uznesením z 28. júla 2006 zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Trnava. Okresný súd Trnava uznesením zo 6. júla 2007 pripustil zmenu návrhu. *„Túto zmenu ... pripustil po vyše 11 a pol mesiacoch. Od tej doby Okresný súd Trnava opäť nekonal a do podania tejto ústavnej sťažnosti spôsobil ďalší 6 mesačný prieťah v konaní.“*

Sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že predseda Okresného súdu Trnava *„mal vedomosť“*, že v predmetnej veci dochádza k prieťahom, a to na základe toho, že ústavný súd si vyžiadal súdne spisy Okresného súdu Trnava *„v iných veciach skutkovo a právne totožných“*, týkajúcich sa *„obyvateľov bytových domov č. 430 a č. 430 v T. ...“*.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovatelia doručili Okresnému súdu Trnava 4. decembra 2007 podanie označené ako *„Žiadosť o riadne konanie“*, v ktorom žiadali jeho predsedu o *„zabezpečenie riadneho konania a rozhodnutia vo veci“*. Predseda Okresného súdu Trnava vo svojej odpovedi z 5. decembra 2007 poukázal na nemožnosť *„v súčasnej dobe zabezpečiť v týchto veciach nariadenie termínu pojednávania, resp. vydanie iného“*.

meritórneho rozhodnutia“, vzhľadom na časovo sa blížiacu zmenu príslušnosti na rozhodovanie vo veci.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že po podaní žaloby *„Okresný súd Piešťany a ani Okresný súd Trnava vo veci riadne nekonal a nekoná, resp. Okresný súd Piešťany vôbec nekonal. U sťažovateľov spôsobuje nečinnosť Okresného súdu Trnava stav právnej neistoty, vzrastajúcu nechť k zákonom, ktoré garantujú ich práva a k akémukoľvek skloňovaniu slova spravodlivosť, resp. súdna moc. Spôsobenými prietahmi v konaní ... je ohrozená i nehnuteľnosť, ktorá si vyžaduje zo strany sťažovateľov ... zvýšené náklady na jej opravu a údržbu, nakoľko vlastník obytného domu (odporca) nemá záujem na opravách a údržbe domu, čomu svojou nečinnosťou prispievajú a prispievali i samotné ... súdy. U sťažovateľov preto malo a má toto konanie dopad na existenčnú sféru (ich bytová otázka), a ktorej povaha si vyžadovala a vyžaduje ... mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, tak aby bol naplnený účel súdneho konania, t. j. odstrániť stav právnej neistoty ...“*.

Podľa tvrdení sťažovateľov ani predmet konania ani ich správanie ako účastníkov neprispeli k predĺženiu tohto konania. Postup okresného súdu a Okresného súdu Trnava v predmetnom konaní ako tretie kritérium, podľa ktorého ústavný súd zisťuje prípadnú existenciu zbytočných prietahov, však podľa sťažovateľov *„nemožno ... ničím ospravedlniť“*.

Vzniknuté prietahy v konaní možno podľa sťažovateľov pričítať Okresnému súdu Trnava i okresnému súdu. *„Nekonanie Okresného súdu Piešťany prevzal ... Okresný súd Trnava a po vzniku Okresného súdu Piešťany tento naspäť prevzal ,zodpovednosť‘ za vzniklé prietahy. Takisto nemožno ospravedlniť nekonanie Okresného súdu Trnava, keďže ten mal konať a rozhodnúť, nakoľko nebolo možné predvídať znovuvytvorenie Okresného súdu Piešťany ..., z čoho vyplýva, že i Okresný súd Trnava porušil základné právo sťažovateľov ... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Celé konanie vedené pred Okresnými súdmi je tvorené jedným súvislým prietahom (okrem obdobia keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Trnave), a to nečinnosťou resp. neefektívnou činnosťou, pôsobiacou na oko, že súdne konanie začalo, trvá a vedie k rozhodnutiu súdu, čím každý*

z oboch Okresných súdov má svoj podiel za tieto prietahy, i z dôvodu, že oba súdy boli v oboch momentoch súdom raz odovzdávajúcim a preberajúcim a naopak.“

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Piešťany porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11C/276/2002 konal bez ďalších prietahov.

III. V. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. X. M., rod. F. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2007 v zmysle § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) V. M. a X. M. v sume 10.924,- Sk (slovom: desaťtisícdeväťstodvadsaťštyri slovenských korún) advokátke JUDr. M. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovatelia vzhľadom na to, že v predmetnom konaní konali dva okresné súdy, že podľa ich názoru oba porušili ich označené základné právo a že podali ústavnému súdu samostatnú sťažnosť smerujúcu voči Okresnému súdu Trnava, sformulovali alternatívne petit pre prípad spojenia oboch vecí:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Trnava porušené.

II. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Piešťany porušené.

III. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp zn. PN- 11 C 276/2002 konal bez ďalších prietahov.

IV. V. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorému ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. V. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorému ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI. X. M., rod. F. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorej ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII. X. M., rod. F. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorej ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VIII. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2007 v zmysle § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) V. M. a X. M. v sume 16.008,- Sk (slovom: šesťnásťtisícosem slovenských korún) advokátke JUDr. M. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IX. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2007 v zmysle § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) V. M. a X. M. v sume 16.008,- Sk (slovom: šesťnásťtisícosem slovenských korún) advokátke JUDr. M. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pri predbežnom prerokovaní časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd v prípadoch namietaného porušenia základných práv v dôsledku zbytočných prietáhov v konaní zapríčinených všeobecným súdom skúma, či sťažovateľ využil právne prostriedky, ktoré mu na ochranu jeho práv od 1. apríla 2005 poskytuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) v ustanoveniach § 3 ods. 7 a § 62 a nasledujúcich. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorej predmetom je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, že sťažovateľ preukáže, že účinne využil označené právne prostriedky

podľa zákona o súdoch, alebo že sa preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde) [obdobne napr. III. ÚS 197/05, III. ÚS 13/06].

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovatelia adresovali 4. decembra 2007 predsedovi Okresného súdu Trnava podanie majúce znaky sťažnosti na postup súdu podľa zákona o súdoch. Predseda Okresného súdu Trnava vo svojej odpovedi z 5. decembra 2007 poukázal na nemožnosť „*v súčasnej dobe zabezpečiť v týchto veciach na riadenie termínu pojednávania, resp. vydanie iného meritórneho rozhodnutia*“, vzhľadom na časovo sa blížiacu zmenu príslušnosti na rozhodovanie vo veci. Z tohto hľadiska teda podaná sťažnosť nepredstavovala účinný prostriedok nápravy tak, ako to má na mysli § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Okresný súd Trnava už v tom čase vzhľadom na blížiaci sa prechod príslušnosti na rozhodovanie v predmetnej veci na okresný súd nemohol zabezpečiť základnému právu sťažovateľov zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy reálnu ochranu.

Sťažovatelia však nepreukázali využitie sťažnosti na postup súdu podľa § 62 zákona o súdoch, ktorú by adresovali okresnému súdu. Na základe takejto sťažnosti mohli dosiahnuť ochranu svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zo strany okresného súdu. Keďže však svoje právo podať takúto sťažnosť nevyužili, ústavný súd konštatuje, že mu sťažnosť bola podaná v danom prípade predčasne, a to v čase, keď ešte nebolo možné dospieť k záveru, že by vyčerpanie právneho prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv účinne poskytuje a na použitie ktorého je oprávnený podľa osobitných predpisov, bolo bezúspešné a neprinieslo sledovaný cieľ.

Sťažovatelia tak nesplnili podmienku prípustnosti svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu, preto v tejto časti ústavný súd sťažnosť odmietol ako neprípustnú.

Sťažovatelia navrhli ústavnému súdu alternatívne vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom okresného súdu i Okresného súdu Trnava v predmetnom konaní. Pre posúdenie tejto časti sťažnosti sa ústavný súd vzhľadom na svoju viazanosť sťažnostným petitom (§ 20 ods. 3 zákona

o ústavnom súde) musel zaoberať jej prípadnou opodstatnenosťou v časti namietajúcej porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom Okresného súdu Trnava.

Ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Keďže sťažovatelia samostatnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. januára 2008 namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov postupom Okresného súdu Trnava v predmetnom konaní, pričom ústavný súd už túto sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť uznesením sp. zn. III. ÚS 319/08 zo 14. októbra 2008, pre prijatie tejto časti sťažnosti vznikla prekážka veci rozsúdenej podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde. Dôvodom zjavnej neopodstatnenosti uvedenej sťažnosti sťažovateľov bola skutočnosť, že v čase podania tejto sťažnosti už Okresný súd Trnava nemohol v dôsledku zmeny právnej úpravy jeho príslušnosti poskytovať základnému právu sťažovateľov zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy ochranu. V tejto časti tak ústavný súd sťažnosť vzhľadom na zistenie procesnej prekážky rei iudicatae odmietol z dôvodu jej neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2008